

PELLÉRDI REZSŐ nyá. alezredes

Az ABV védelem kihívásai háborús és békeműveletekben

című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése
és hivatalos bírálatai

Témavezető
Dr.habil. Grósz Zoltán egyetemi docens (PhD)

A tudományos probléma megfogalmazása

A nemzetközi biztonságpolitikai változások olyan új kockázatokat és fenyegetettségeket hoznak magukkal, amelyek nemcsak hazánk környezetére, hanem a nemzetközi közösség, benne az integrációs szervezetek – a NATO és az EU országok – biztonságára is közvetlen hatást gyakorolnak.

Az alapvető kihívást a békét és a biztonságot fenyegető nemzetközi terrorizmus jelenti, de potenciális fenyegetésként jelentkezik a tömegpusztító fegyverek léte és továbbterjedése, ugyanakkor számolni kell a regionális és az államok közötti konfliktusokkal is, mely során a katonai műveletek ABV környezetben is folyhatnak.

A disszertációmban ezen új kockázatok elemzésével keresem a választ az ABV védelem kihívásaira háborús és békeműveletekben.

Kutatási célok

- A közelmúlt és napjaink ABV kockázatainak és veszélyeinek feltárása. Az tömegpusztító fegyverek és az ABV terrorizmus szerepének tudományos elemzése. A nem csapásból származó (ROTA események) ABV veszélyhelyzet vizsgálata.
- A Részes Államok, az ENSZ és az Európai Unió ABV kihívásokra adott válaszainak vizsgálata. A NATO szerepvállalásának elemzése a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásában.
- A Magyar Köztársaság és a Magyar Honvédség ABV kihívásokkal kapcsolatos nézeteinek összegzése. Az ABV védelem háborús és békeműveletekben való helyének és szerepének vizsgálata az MH távlati képességi ambíciószintje alapján.
- A NATO és a Magyar Honvédség ABV védelmi doktrínájának (tervezet) összehasonlító elemzése. A összefegyvernemi csapatok ABV védelmi támogatásának kiszélesítése. Az MH ABV védelmi alegységei szervezeteinek és alkalmazásának vizsgálata. Az MH ABV védelmi eszközrendszer fejlesztésének bemutatása.

Kutatási módszerek

- Korunk ABV kockázataival és veszélyeivel kapcsolatos tanulmányok, cikkek, előadások elemzése, értékelése, a megfelelő következtetések levonása.

- A NATO ABV védelmi munkacsoportjaiban végzett szakértői munkám és a NATO Oktatási Központjában szerzett tapasztalataim felhasználása, adaptálása.
- A Magyar Köztársaság és a Magyar Honvédség ABV kihívásokkal kapcsolatos nézeteinek analízise. A kutatási eredmények szintézise.
- A háborús és békeműveletek ABV tapasztalatainak és a várható technikai, technológiai fejlődés irányainak elemzéséből levont következtetések alapján az ABV védelem támogatás alapú feladatainak összegzése, az MH távlati képességi ambíciószintje alapján.
- Együttműködési gyakorlatok, hadijátékok, szakmai gyakorlatok megfigyeléséből leszűrt tapasztalatok elemzése, következtetések levonása.
- A NATO szakmai tanácskozásain résztvevő és a külföldi tanulmányutakon járt szakemberek hazai és nemzetközi tapasztalatainak feldolgozása.
- Összegzett következtetések levonása, javaslatok tétele.

Az elvégzett vizsgálat tömör leírása fejezetenként

Az I. fejezetben feltártam korunk ABV kockázatait és veszélyeit. Elemeztem a tömegpusztító fegyverek és az ABV terrorizmus szerepét. Megvizsgáltam nem csapásból származó (ROTA események) következtében kialakuló ABV veszélyhelyzeteket.

A II. második fejezetben bemutattam az ABV kihívásokra adott válaszokat. Összehasonlítottam a Részes Államok, az ENSZ és az Európai Unió és a NATO szerepvállalását a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásában.

A III. harmadik fejezetben összegeztem a Magyar Köztársaság és a Magyar Honvédség ABV kihívásokkal kapcsolatos nézeteit. Megvizsgáltam az ABV védelem háborús és békeműveletekben való helyének és szerepét az MH távlati képességi ambíciószintje alapján.

A IV. negyedik fejezetben elemeztem a NATO és a Magyar Honvédség ABV védelmi doktrínáját (tervezet). Áttekintettem az összefegyvernemi csapatok ABV védelmi támogatását. Megvizsgáltam az MH ABV védelmi alegységei szervezeteit és alkalmazásukat. Bemutattam az MH ABV védelmi eszközrendszer fejlesztésének lehetőségeit

Összegzett következtetések

- Kutatásaim során igazoltam azt a hipotézist, hogy az ABV kockázatok és veszélyek a hidegháború végével nem csökkentek, az ABV védelem jelentősége, helye és szerepe a katonai műveletek széles skáláján napjainkban sem kérdőjelezhető meg. Fontosságát a tudományos közlemények, legfrissebb hadtudományi kutatási eredmények, a különböző szintű szabályzók, valamint a missziós tevékenység napi gyakorlata bizonyítja.
- A NATO dokumentumokban rendre nyomon követhető, hogy az ABV védelem kérdéseit kiemelten szükséges kezelni, annak minden (gazdasági, pénzügyi, kiképzés) vonzatával egyetemben.
- Az elmúlt 15 év elemzése azt mutatja, hogy a nukleáris fegyver megtartja jelentőségét, ha szerepe változik is. Az eltelt évek azt bizonyítják, hogy az atomeszközök fejlesztésének, illetve gyártásának folyamata folytatódik és elterjedésüket nehezen lehet megállítani.
- Az atomfegyverek szerepét vizsgálva, levonható az a következtetés, hogy a hidegháború befejezését követően jelentős változások mentek végbe a nukleáris fegyverek funkcióiban. A katonai funkció, amely a közvetlen katonai célokat szolgál, háttérbe szorult. Ma elsődlegesnek a politikai funkció dominál, minthogy az atomfegyver mára – a hidegháborús katonai szembenállás megszűntével elsősorban, mint a politikai nyomásgyakorlás eszközeként szolgál.
- A vegyifegyverek katonai műveletekben való alkalmazása jelentősen lassítja valamennyi katonai tevékenység végrehajtását, így annak a félnek kedvez, amely a lassabb ütemű hadviselést részesíti előnyben. A vegyifegyver bevetése vonzó opció lehet a hagyományos fegyverek terén túlerőben lévő ellenség ellen, mivel alkalmazása általában nagyszámú áldozatot követel.
- A tömegpusztító fegyverek összehasonlító elemzésből levonható az a következtetés, hogy a biológiai fegyver korszerű hordozó eszközökön alkalmazva, meghaladva a vegyifegyverek hadműveleti-harcászati hatását, stratégiai jelentőségű.
- A nukleáris terrorizmus hatásainak elemzésből megállapítható, hogy radiológia diszperziós eszközök alkalmazása hiteles fenyegetés. Összehasonlítva a nukleáris fegyverek és a radiológia diszperziós eszközök hatását levonható az a következtetés,

hogy a halálos esetek száma az RDE támadáskor elenyésző, azonban a nagyobb lakott területek (40-50 km²) sugárszennyezettsége meghaladhatja az egészségügyi és sugárvédelmi normatívákat.

- A „piszkos bomba” nagyvárosok elleni alkalmazása során városrészek válhatnak olyan mértékben szennyezetté, amely megköveteli az evakuációt. Az azonnali kitelepítés nagy embertömegek számára valós terror helyzetet idéz elő még az esetben is, ha a sugárveszteség alacsony.
- Egy radiológiai támadás gazdasági és pénzügyi következményei katasztrofálisak. A sugármentesítés több hétig, esetleg hónapig eltarthat, melynek költségei égbeszökőek. Ha egyes épületek, épületcsoportok olyan mértékben szennyeződtek, hogy nincs hatékony mentesítési eljárás az előírt sugárvédelmi normatívák elérésére, azokat le kell bontani.
- A Részes Államok és az ENSZ a fegyverzet ellenőrzés területén tett erőfeszítéseinek ellenére tovább folytatódik a vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear, CBRN) fegyverek és hordozó rendszereik világméretű elterjedése, fejlesztése.
- A NATO ABV védelmi törekvéseiből levonható a következtetés, mely szerint, felismerve az új ABV kihívásokat és kockázatokat, növelte az a szövetség ABV védelmi képességét.
- 2002. novemberi prágai csúcstalálkozón elfogadták a Képesség Kötelességvállalás részeként az öt, nukleáris, biológiai, vegyi és radiológiai fegyverek ellen védelmi kezdeményezést, majd - magyar részvétellel - elkezdte és sikerrel folytatja működését NATO Többnemzetiségű Vegyi, Biológiai, Radiológiai és Nukleáris (CBRN) Védelmi Zászlóalja.
- A magyar biztonságpolitika nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemmel is összefüggő feladata, hogy a nemzetközi nonproliférációs rendszerek keretében aktívan hozzájáruljon a rakétatechnológia és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásához, a belőlük eredő kockázatok csökkentéséhez.
- A Magyar Köztársaság adaptálva a NATO új védelmi stratégiájában megfogalmazott ABV kihívásokat és kockázatokat, a Nemzeti Biztonsági Stratégia fontos elemeként jelentette meg. A Nemzeti Katonai Stratégiában és az MH hosszú távú fejlesztési terveiben megfelelő súllyal szerepel az ABV védelem.
- A NATO és a Magyar Honvédség ABV védelmi doktrínája (tervezet) összehasonlító

elemzésből levonható az a következtetés, hogy a magyar változat felépítése, szerkezete megfelel a NATO ABV védelmi doktrínának, a megfelelő korrekciók, „összefésülés” után alapul szolgálhat a végleges változat elkészítéséhez.

- A Magyar Honvédség 2014-ig szóló hosszú távú fejlesztési terveiben az ambíciószintekhez igazodó képességek létrehozása került meghatározásra. Következésképpen az MH ABV védelmének várható szervezeti változtatásakor, különös tekintettel az MH 93. PS vegyvédelmi zászlóaljra, prioritást kell kapnia a lövész dandár és zászlóaljok ABV támogatásának megfelelő ABV alegységek kialakításának.
- Az MH kijelölt ABV védelmi szervezeteinek és alegységeinek továbbra is készen kell állnia a NATO felajánlásokban vállalt kötelezettségek végrehajtására, 2010.-re fel kell készíteni a NATO műveletekben való részvételre egy korszerű technikai eszközökkel felszerelt ABV mentesítő századot.
- Az MH hosszú távú terveiben szereplő ABV eszközrendszer fejlesztés megvalósulása esetén várhatóan az megfelel a kor követelményeinek és a NATO ajánlásainak

Új tudományos eredmények

1. A hazai és a nemzetközi biztonságpolitikai elemzések alapján feltártam az ABV védelem új kihívásait, a nem csapásból eredő veszélyek és az ABV terrorizmus összefüggő rendszerét, a nemzetközi biztonságot veszélyeztető alapvető hatásait, a napjainkra jellemző vonásait.
2. NATO prágai csúcsertekezletén elfogadott új ABV védelmi kezdeményezés alapján kimutattam az ENSZ, az Európai Unió és a NATO szerepvállalásának erős és gyenge oldalait a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásában.
3. A Nemzeti Biztonsági Stratégia és a Nemzeti Katonai Stratégia alapján összegeztem a Magyar Köztársaság és a Magyar Honvédség ABV kihívásokkal kapcsolatos nézeteit, rendszereztem MH távlati ambíciószintekre épülő háborús és békeműveleti képességeit.
4. Átfogó összehasonlító elemzés alá vettem a NATO és a Magyar Honvédség ABV védelmi doktrínájának tervezetét, kiemeltem a NATO doktrínából az MH ABV védelmi doktrínájába általam adaptálásra fontosnak tartott főbb elveket, az ABV védelem feladatrendszerét.

5. Kidolgoztam a könnyű lövész dandár és zászlóalj új, az ambíciószinteknek megfelelő ABV támogatásának elveit és megvalósítás gyakorlatát, és ezzel összefüggésben javaslatot tettem az MH 93. PS vegyivédelmi zászlóalj szervezetének korrekciójára és alkalmazásának módjára.

Ajánlások

- Az ABV kockázatok és veszélyek tudományos rendszerezésének figyelembe vételét az MH háborús és békeművelti tervezésekor.
- A NATO NRF többnemzetiségű CBRN védelmi zászlóalj félévenkénti rotációjának éves váltásúra módosítását, ezzel a felkészülés és tanúsító eljárás egyszerűsítését.
- Az ABV védelmi feladatok széleskörű alkalmazását és gyakoroltatását a békeműveletekre való felkészítésben és kiképzésben.
- Az ABV veszélyforrások között kiemelt szerepet kell szánni a biológiai harcanyagok és a radiológiai diszperziós eszközök felderítésére. A jelenleginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni az ellenük való védelemre.
- A NATO és a Magyar Honvédség ABV védelmi doktrínájának (tervezet) összehasonlító elemzésének hasznosítását a doktrína magyar változatának véglegesítésekor.
- Az MH ABV védelmi szervezeteinek felülvizsgálatánál figyelembe venni az MH távlati képességi ambíciószintje alapján készített elemzést.

Úgy vélem, hogy az értekezésem anyaga a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem alap- és kiegészítő képzésében, a különböző szintű továbbképzésekben, a doktori képzésben egyaránt felhasználható.

Az értekezésem eredményei alapot képezhetnek további kutatások számára. Javasolataim segíthetik a döntéshozók szakmai munkáját, útmutatóul szolgálhatnak egy korszerű, a 21. század követelményeinek eleget tevő ABV támogatási rendszer kialakításához.

Budapest, 2007 augusztus 21.

(Pellérdi Rezső nyá. alezredes)

doktoráns

Saját publikációs jegyzék

1. Nuclear Terrorism: Response to a Threat, Academic and Applied Research in Military Science 2007. 2. 8 o.
2. Korunk kihívása a nukleáris terrorizmus, Tavaszi Szél Konferencia kiadvány, Társadalomtudományok, 2007, 6 o.
3. Destruction of Chemical Weapons in NATO Armed Forces., Academic and Applied Research in Military Science 2005. Vol 5, No 1.7 o.
4. Az elszegényített urán katonai alkalmazása és annak katonai következményei. Új Honvédségi Szemle 1999. 7. 7 o.
5. A vegyi-, biológiai fegyverkezés az amerikai sajtó tükrében. Új Honvédségi Szemle. 1998. 7. 8 o
6. Az atomerőművi balesetknél emittált. radioaktív anyagok terjedésének egy lehetséges matematikai modellje. Bolyai Szemle 1999. 1. 12 o.
7. Az elszegényített urán katonai alkalmazása és annak katonai következményei. Bolyai Szemle 1999. külön szám 8 o.
8. A tömegpusztító fegyverek elterjedése napjainkban. Bolyai Szemle, 1998. 2. 15 o
9. The Dutch Connection. The Netherlands Military News 1994. 6.
10. A polgári védelem és a nukleárisbaleset-elhárítás.
<http://www.zmne.hu/tanszekek/vegyi/docs/fiatkut/PRezso2.htm>
11. "A holland kapcsolat" (a holland törzstiszti tanfolyam tapasztalatai). Magyar Honvéd, 1994. 6. 2 o. ,
12. Vannak-e rakéták? (az iraki vegyifegyverekről) Magyar Honvéd 1991. 4. 3 o.
13. Bemérő és sugárfelderítő alegységek. Honvédségi Szemle, 1988. 5. 8 o.
14. A vegyi-, sugármentesítésről. Honvédelem 1985. 6. különkiadás 8 o.
15. A ZÁPOR gyakorlatok főbb tapasztalatai. Honvédelem 1985. 6. Titkos 5 o.

Részvétel az alábbi szabályzatok, főnökségi kiadványok, jegyzetek, tansegédletek kidolgozásában, lektorálásában:

1. Mentésítési szakutasítás (Vv/122.1987.) 20 oldal;
2. Szakutasítás a földi sugárhelyzet felméréséhez (Vv/123. 1989.) 42 oldal
3. Szakutasítás az atomerőművi balesetek értékeléséhez 120 oldal;
4. Neutronfegyver hatásértékelő (MH szintű újítás)
5. Nukleárisbaleset-elhárítás, ZMNE jegyzet fejezete

Előadások

1. Az atomrobbanások bemérésnek új eljárásai a K-80-as automata bemérőrendszer segítségével. MN VVF hadászati, hadműveleti kérdéseket tanulmányozó csoport továbbképzése 1987. május, Kiskőrös
2. A csernobili atomerőmű baleset sugárzási helyzetének elemzése a magyarországi mérések alapján. Nukleáris Balesetelhárítási Kormánybizottság tudományos ülése. 1988. május, Paks
3. A holland szárazföldi haderő NBC támogatásának elemzése BJKMF szakkiképzési csoport, 1994. március, Budapest
4. Az ENSZ békeműveleteinek NBC tapasztalatai a grúziai UNOMIG misszióban szerzett ismeretek tükrében BJKMF szakkiképzési csoport, 1996. április, Budapest
5. NBC support of Hungarian Defence Forces 1997. június, US Army Chemical School. Fort Mc Clellan, Alabama, USA (angol nyelven)
6. Az USA szárazföldi haderő NBC műveletei Szárazföldi Vezérkar VVF továbbképzési csoport, 1997. december, Székesfehérvár
7. NATO NBC Risk Assessment, 2001-2004 NATO SCHOOL, Oberammergau, Németország
8. Low Level Radiation and Depleted Uranium, 2001-2004 NATO SCHOOL, Oberammergau, Németország
9. Toxic Industrial Chemical, 2001-2004 NATO SCHOOL, Oberammergau, Németország
10. Effects of Weapons of Mass Destruction. 2001-2004 NATO SCHOOL, Oberammergau, Németország

Szakmai-tudományos önéletrajz

Személyes adatok:

Név: Pellérdi Rezső

Születési hely, idő: Budapest, 1951. január 13.

Anyja neve: Molnár Matild

Lakcím: 1103 Budapest, Sorház utca 1/3

Telefon: 06-30-229-5519

E-mail: pellerdi.rezso@zmne.hu

Tanulmányok:

1. Petrik Lajos Vegyipari Technikum, 1965-69
2. Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola, 1969-73
3. Vegyivédelmi Katonai Akadémia, Moszkva, 1977-80
4. Nemzetközi törzstiszti tanfolyam, Királyi Akadémia, Hága, Hollandia, 1993
5. Környezetvédelmi tanfolyam, NATO School, Oberammergau, NSZK, 1994
6. Haladó ABV védelmi továbbképzés, US Army Chemical School, USA, 1997
7. Hadtudományi Doktori Iskola, ZMNE, Budapest, 2006-

Katonai pályafutás:

1. Mentésítő szpk., 93. ö.vv. e. Kiskőrös, 1973
2. Vegyi,-sugárfelderítő szdpk., 93. ö.vv. e. Kiskőrös, 1974-77
3. Hadosztály vsf. főtitiszt, 8. gl. ho., Zalaegerszeg, 1980-81
4. Hadműveleti főtitiszt, MH VVF-ség, Budapest, 1981-88
5. Nukleáris biztonsági főtitiszt, NBK Titkárság, Budapest, 1989-91
6. Tanszékvezető helyettes, BJKMF, Budapest, 1991-96
7. ENSZ katonai megfigyelő, UNOMIG, Grúzia, 1995-96
8. Főiskolai docens, BJKMF, Budapest, 1992-2001
9. Tanfolyam igazgató, oktató, NATO School, Oberammergau, NSZK, 2001-04
10. Oktató, ZMNE, Budapest, 2004- 2006

Oktatói tevékenység:1. ZMNE (BJKMF), Vegyi,-Katasztrófavédelmi és Védelmi Igazgatási Tanszék.

Tantárgyaim: Vegyi csapatok harcászata, Nukleáris baleset-elhárítás, Atomerőművek biztonságtechnikája, ABV védelem és szakharcászat, Katasztrófavédelem, Veszélyes anyagok kárelhárítása, Kémia, Robbanóanyagok kémiája, Lakosságvédelem.

2. NATO School, E&NBC Defence Department,(Oberammergau, Németország).

Tantárgyaim: NATO NBC Risk Assessment, Low Level Radiation, Toxic Industrial Chemical Hazard, Nuclear Weapons. (valamennyi angol nyelven)

Nyelvismeret:

1. Angol felső C, STANAG 3333
2. Orosz felső C
3. Német alap C

Tagság:

1. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1989-
2. Magyar ENSZ Társaság, Budapest, 1996-
3. NATO NBC Defence Working Group, Brüsszel, 2001-04
4. NATO NAAG LG 7 on NBC Defence, Brüsszel, 2001-04